

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК СКЛАДОВА ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОПЕРАТИВНОГО КОНТРОЛІНГУ

Дубровін В. В., студент

Науковий керівник: Догадайло Я. В., к. е. н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сучасний стан економічного розвитку України можна охарактеризувати як дуже нестабільний для забезпечення необхідних умов функціонування підприємства, що обумовлено багатьма чинниками зовнішнього середовища. Тому все більшого значення набуває впровадження контролінгу в діяльність підприємств. Визначенням поняття контролінг займалися багато як вітчизняних так і закордонних вчених: А. М. Кармінський, Н.І. Оленєв, А.Г. Примак, С. Фалько, Г.О. Швиданенко, Т.А. Головіна, Є. Майер, Р. Манн, О.О. Терещенко, П. Хорват та інші. Незважаючи на значну кількість наукових праць, теоретичні, методичні та прикладні аспекти розробки оперативного контролінгу підприємства залишаються не досить дослідженими і потребують більш ґрунтовного вивчення. Так, недостатньо опрацьованими є питання стосовно теоретико-методичного інструментарію створення оперативного контролінгу.

Управлінський облік є складовою інструментарію оперативного контролінгу. Для ефективного управління, необхідно правильно і досконало вести управлінський облік на підприємстві, бо від своєчасно отримання інформації залежить виробничий процес підприємства в цілому. Для того щоб управлінський облік відповідав усім вимогам управління на підприємстві, необхідно, щоб він відповідав правилам його створення, тобто принципам управлінського обліку. Порівняльний аналіз підходів до формування переліку принципів управлінського обліку дозволив обрати одинадцять принципів управлінського обліку (відсоток співпадання думок вчених дорівнює або перевищує 50%):

1) відповідальності - за величину витрат та результатів відповідальність несе конкретна особа, яка їх контролює;

2) результативності - при здійсненні будь-яких видів діяльності слід постійно порівнювати витрати, понесені в результаті діяльності, з отриманим результатом;

3) оцінки результатів діяльності структурних підрозділів - визначення тенденцій і перспектив кожного підрозділу в формуванні прибутку підприємства від виробництва до реалізації продукту;

4) багатоваріантності - при підготовці інформації слід враховувати всі варіанти, однак обрати найоптимальніший з метою прийняття управлінських рішень;

5) релевантності - своєчасне отримання чіткої, зрозумілої форми з використанням такої кількості альтернатив, яке необхідне для прийняття рішень;

6) прийнятності та багатократного використання – разова фіксація даних у первинних документах або виробничих розрахунках та багатократне її використання при всіх видах управління без повторної фіксації, реєстрації або розрахунків;

7) бюджетного(кошторисного) методу управління – охват кошторисами (бюджетами) виробництва, реалізації, розподілення та фінансування;

8) достовірності - інформація управлінського обліку повинна бути достовірною;

9) використання єдиних планово-облікових одиниць вимірювання – розробка системи обліку, що оснований на близькому взаємозв'язку показників управлінського обліку виробництва та бухгалтерського обліку витрат.

10) періодичності інформації – інформація складається та представляється із підрозділів в підрозділ в строго встановлені терміни, згідно графіку документообігу;

11) конфіденційності - інформація управлінського обліку призначена тільки для вузького кола осіб та несе «закритий характер».

Дотримання всіх цих принципів дозволить побудувати систему управлінського обліку таким чином, щоб вона максимально відповідала ефективному розвитку підприємства в усіх напрямках діяльності.

Також необхідно визначити сутність управлінського обліку, оскільки єдності думок серед вчених щодо даного питання не існує. Для цього були проаналізовані існуючі точки зору та виявлені їх переваги та недоліки (таблиці 1, 2). Порівняльний аналіз існуючих визначень поняття «Управлінський облік», сформульовані їх недоліки та переваги, дозволили виявити, що найбільш повними та об'єктивними визначеннями поняття «управлінський облік» є у Ф.Ф. Бутинця та Л. Гнилицької, але в цих визначеннях не вказується на основне призначення всіх дій управлінського обліку, а саме забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень.

Таблиця 1 – Підходи до розгляду сутності поняття «Управлінський облік»

Автор	Сутність поняття «управлінський облік»	Пере-ваги	Недо-ліки
Управлінський облік як система			
Закон України „Про бухгал-терський облік та фінансову звітність в Україні”	Це система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємств для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством.	1	2,4
Друрі К.	Це система підготовки інформації для менеджерів всередині підприємства, з метою допомогти з прийняттям правильного рішення.	1	4
Данилочкіна Н.Г.	Це основний елемент системи контролінгу на підприємстві, який надає релевантну інформацію для прийняття управлінських рішень.	2	4
Гущіна І.Е.	Є аналітичною системою формування інформації, що необхідна для прийняття управлінських рішень.	2	1,4
Нападовська Л.	Це система інтегрованої інформації, що вміщує в собі підсистеми прогнозування та планування собівартості, обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, аналіз формування собівартості та підготовки управлінських рішень, які пов’язані з поточною діяльністю й майбутнім розвитком підприємства.	2,3	1,4,5
Лишиленко О.В.	Це система збирання, оброблення та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів з метою прийняття ефективних управлінських рішень.	1,2	4
Управлінський облік як процес			
Бутинець Ф.Ф.	Це процес виявлення, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки та контролю всередині підприємства.	1,4	2
Цигилик І.І.	Це процес виявлення, вимірювання, нагромадження, аналізу, підготовки та передачі інформації у ланку управління з метою використати в системах планування, оцінки та контролю всередині підприємства.	2-4	3
Дугельний А.П., Комаров В.Ф.	Це процес підготовки звітів про результати господарської діяльності підприємства для внутрішніх користувачів(менеджерів).	1	2,4
Голов С.Ф.	Це процес виявлення, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінським персоналом для планування, оцінки та контролю всередині організації та забезпечення відповідного під облікового використання ресурсів.	2,4	1,3
Гнилицька Л.В.	Це процес виявлення, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки та передачі інформації, що використовується управлінським персоналом для планування та контролю виробничих ситуацій та оцінки можливих тенденцій розвитку всередині підприємства.	2,4	5

Таблиця 2 – Переваги та недоліки визначень поняття «Управлінський облік»

Переваги	Недоліки
1. Вказано для кого підготовлюється інформація.	1. Не вказано кому потрібна інформація
2. Вказано мету процесу підготовки інформації.	2. Не вказана мета підготовки інформації.
3. Точно вказує всі напрямки управлінського обліку.	3. Не вказано на можливість передбачення перспектив розвитку.
4. Послідовно вказані етапи процесу	4. Не вказано поступові етапи процесу.
5. Простота формулювання	5. Складність формулювання

Таким чином, під «Управлінським обліком» в пропонується розуміти процес виявлення, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки та передачі інформації, що використовується управлінським персоналом для планування та контролю виробничих ситуацій та оцінки можливих тенденцій розвитку всередині підприємства з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Дане визначення ураховує переваги існуючих визначень та усуває їх недоліки.

Література.

1. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [Електронний ресурс] : Закон України / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Бухгалтерський управлінський облік: підруч. [для студ. спец. 7.050106 „Облік і аудит” вищ. навч. закл.] / Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, Н.М. Малюга, Л.В. Чижевська. – Житомир: ПП „Рута”, 2013. – 480 с.
3. Друри К. Введение в управленческий учет / Друри К.; пер. с англ. С.А. Габалиной. - М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. - 279 с.
4. Контроллинг как инструмент управления предприятием / [Ананькина Е. А., Данилочкин С. В., Данилочкина Н. Г. и др.] ; под ред. Н. Г. Данилочкиной. – М. : ЮНИТА-ДАНА, 2003. – 230 с.
5. Цигилик І.І. Контролінг: навч. посіб. / Цигилик І.І. - Київ: Центр навчальної літератури, 2004. - 76 с.
6. Дугельний А.П. Бюджетное управление предприятием: учеб.-практ. пос. / А.П. Дугельний, В.Ф. Комаров. - М.: Дело, 2004. - 432 с.
7. Голов С.Ф. Управленческий учет / Голов С.Ф. - Х.: Фактор, 2009. — 784 с.
8. Гущина И.Э. Управленческий учет, основы теории и практики / И.Э. Гущина, Н.М. Балакирева. - М.: КНОРУС, 2004. - 192 с.

9. Нападовская Л. Проблемы становления и развития управленческого учета в Украине / Л. Нападовская // Бухгалтерский учет и аудит. - 2011. - № 9. - с. 33-38.

10. Гнилицкая Л. Проблемы внедрения управленческого учета на предприятиях Украины / Л. Гнилицкая / Бухгалтерский учет и аудит. - 2010. - № 9. - с. 39-42.

11. Бухгалтерський управлінський облік: навч. посіб. / Лишилєнко О.В. - Київ: Вид-во „Центр навчальної літератури”, 2004. - 254 с.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЯКОСТІ В УКРАЇНИ

Гладуш В. Г., студент

*Науковий керівник: Пронкіна Л. І., к. е. н, професор
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ*

Проблема забезпечення конкурентоспроможності набуває глобального характеру. До недавнього часу вітчизняна економічна наука не приділяла достатньої уваги дослідженню проблеми конкурентоспроможності економіки, обмежуючись оцінкою тільки техніко-економічних параметрів продукції, її зіставленням зі світовими аналогами. Це спонукає науковців до активізації досліджень проблеми підвищення конкурентоспроможності.

Не з усіма висновками фахівців можна погодитися. Крім того, чимало питань як теоретичного, так і прикладного характеру лишаються не розробленими.

У рейтингу глобальної конкурентоспроможності національних економік у 2013-2014 р.р. Україна посіла 84 місце а у 2017-2018 р.р. - 81 місце серед держав світу, які були включені до дослідження [1].

Таким чином, за цей період Україна змогла закріпити позиції у рейтингу та піднятися на декілька місць.

Політика конкурентоспроможності є економічною політикою держави. Ставка на приватну ініціативу не відкидає активної ролі держави, яка полягає в створенні найбільш сприятливих умов для бізнесу, у формуванні атмосфери довіри між бізнесом і владою.

Держава не ставить перед собою завдання забезпечення ефективної конкуренції по всьому спектру продукції. Пріоритет повинен надаватися лише тим секторам економіки, які мають реальні умови для одержання конкурентних переваг на світовому ринку і забезпечують найбільш ефективне застосування ресурсів.